

نقش عقلانیت در تحلیل معنویت

قسمت: چهارم

سخن گفتگفتگوی هیویت بااستاد

دکترابیرحسین منصوری استاددانشگاهو سلوچ عالی حوزه علمیه

پرشن دوم البته نکته غیرقابل انکار این است که وضع موجود، طبیعتاً تابع عوامل (فردی و اجتماعی) است؛ لذا نباید صرفاً به «توصیف صحیح معلول» وضع معنوی جامعه اکتفا کرد پس یکی از مأموریت‌های یک کنشگر عرصه معنویت (روحانیت) کشف مهم‌ترین عوامل توسعه‌دهنده معنویت اسلامی و موانع و عامل‌های ضد معنویت در دو ساحت فردی و اجتماعی است. در این پرسش باید مسئله دیگری را هم مدنظر قرار داد و آن نقش عامل‌های اقتصادی، سیاسی، تعلیمی و همه نهادهای مؤثر در جامعه در نهادهای معنویت را و بررسی اثر انکاسی این نهادهای در یکدیگر است؛ برای اتخاذ نظر در این بخش گریزی از حل این مسئله که «آیا رشد معنویت فردی و اجتماعی می‌تواند بدون اصلاح پدیده‌های سیاسی و اقتصادی اتفاق بیفتد؟!» وجود ندارد. استاد: مهم‌ترین عامل ایجاد معنویت، اتصال رهبران با خداست. اگر استاد یک کلاس به معنویات اهمیت دهد شما نیز در مراهود با این استاد متوجه خواهید شد که حال معنوی شما عوض خواهد شد. اگر در شرایط وسیع‌تر نیز ببینیم همین نتیجه است. شما شرکت‌های دانش‌بنیان را نیز اگر ببینید عمدتاً انقلابی و با افراد معنوی هستند؛ یکی از شهدای حادثه شام‌چراغ آفتاب فزیدالدین معصومی مدیرعامل یکی از شرکت‌های بزرگ در ایران بوده؛ شما مجابه همکاران ایشان را ببینید؛ فضای این همکاران کاملاً متأثر از ایشان بوده است. در یک پله بالاتر، اتصال امام خمینی (ره) با خدا را ببینید اتصال رهبری را با خدا ببینید. عامل دیگر امعنویت افزا، عمیق‌بخیدن به داده‌های فطری دینی و عقلانی است؛ ما متأسفانه در این زمینه ضعف داریم چون آن‌چنان که می‌بایست، با مردم «ارتباط عمیق دینی» نداریم. منبرهای ما آن‌چنان که باید عمیق نیست؛ منبری که در دوره دهه شصت توانست پیشرفت معنوی ایجاد کند منبر شهید مطهری است، ما اکنون چند سخنران آبا عمق معنوی! مانند شهید مطهری می‌توانیم معرفی کنیم؟! البته وجود چنین افرادی را درحال حاضر انکار نمی‌کنیم اما مشکل این است که این افراد را در یک فرایندی به مردم نشاناسنده‌ایم. لذا منبرهای عمومی ما از عمق کافی برخوردار نیست و عامل مغل به معنویت دو عنصر است؛ ۱) مک‌کاری‌ها و تجهیز نکردن خودمان و مردم در برابر مزاحمتا معنویت و ۲) همه‌های تمدن‌های غیرالهی. هویت: در خصوص رهبران جامعه؛ گاهی شخص

یادداشت: زهرا نمی‌گذارد!

حضرت زهرا(س) دارای القاب و اسامی بسیاری است که یکی از آن‌ها «فاطمه» است، پیامبر بزرگوار اسلام از جانب خداوند نام ایشان را «فاطمه» گذاشتند و در این رابطه فرمودند: «لَیْسَ سَمِیَّتُ الْبَیْتِ فَاطِمَةُ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَطَّمَهَا وَ فَطَّمُ مَنْ أَحَبَّهَا مِنْ النَّارِ، نام دخترم را فاطمه گذاشتم به‌دلیل آن‌که خداوند او و دوست‌داران او را از آتش جهنم دور نگه داشته است.» (۱)

بنا به فرموده روایات مقام صدیقه طاهره(س) مقامی والاست تا آن‌جا که فرمودند: «فَاطِمَةُ خَوْزَاءُ الْبَیْتِ، فاطمه حوریه و بانوی بهشتی است.» (۲) چرا که ریشه ایشادی حضرت زهرا(س) از میوه بهشتی بوده است و پیامبر دانا این مطلب را تصریح کردند. همچنین پیامبر(ص) در رابطه با حضرت فاطمه(س) فرمودند: «فَطَمْنَا اشْتَقَّ إِلَی رِائِخَةِ الْبَیْتِ شَمِیَّتُ رِائِخَةِ الْبَیْتِ فاطمه، هر زمان که مشتاق بوی بهشت می‌شوم، دخترم فاطمه را می‌بویم.»

از روایات به‌خوبی می‌توان عجین بودن حضرت زهرا(س) با بهشت را فهمید؛ اما این عجین بودن همان‌طور که از نام «فاطمه» پیداست، محدود به حضرت نخواهد بود بلکه دوست‌داران اهل‌بیت(ع) هم از آن بهره‌مند خواهند شد.

در روایتی این‌گونه آمده است که حضرت زهرا(س) در روز قیامت بر درب جهنم توفقی خواهند داشت و کسانی که به‌واسطه گناهان زیاد مستحق جهنم شده‌اند را از آتش جهنم نجات می‌دهند.

از این رو در روایت چنین «منقول» است که محمد بن مسلم می‌گوید از امام باقر(ع) شنیدم:

«...فَقُولُ الْهَیْ وَ سَیِّدِی سَمِیَّتِی فَاطِمَةُ وَ فَطَّمْتُ بِی مِنْ تَوَلَّایِ وَ تَوَلَّایِ دُرِّبَتِی مِنْ النَّارِ وَ عَذَرَ الْبَقْ وَ اَنْتَ لَا تُخْلِی الْبِعَاضَ فِیْقُولُ الله (عَزَّ وَ جَلَّ) صَدَقْتَ بِفَاطِمَةَ اَنْیْ سَمِیَّتُکَ فَاطِمَةُ وَ فَطَّمْتُ بِکَ مِنْ أَحَبِّکَ وَ تَوَلَّایِ أَحَبُّ ذُرِّیَّتِکَ وَ تَوَلَّاهُمْ مِنْ النَّارِ، فاطمه(س) بر درب جهنم توقف دارد، چون روز قیامت شود بین دیدگان هر شخصی نوشته می‌شود که او مؤمن است یا کافر، چه‌سا شخصی را که دوست‌دار اهل‌بیت پیامبر(ص) است می‌آورند و به‌واسطه گناهان زیاد دستور داده می‌شود او را در آتش بیاندازند، فاطمه(س) بین دو دیدگانش را می‌خواند که نوشته او دوست‌دار

حدیث

امام صادق علیه السلام

خدا را حرمی است و آن مکه است، پیامبر را حرمی است و آن مدینه است، امیرالمومنین را حرمی

است و آن کوفه است و برای ما حرمی است و آن قم است و در آن خانی از فرزندان من به نام فاطمه

دفن خواهد شد، هرکس وی را زیارت کند پاداشش بهشت خواهد بود.

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و هنری راه روشن

مدیر روابط عمومی: سید علی ساداتی نژاد

خبرنگاران: محمدطاهاهنگی، شیواقزوینه

طراح و صفحه آرایی: علی دشتی منفرد ، ، فرشاد مصاحبی محمدی ، حمید کلیایی

آدرس: کاشان-بلوار باهنر-کوی شهید متقی- پلاک ۵۴- مجتمع راه روشن

بازرگانی: ۰۹۱۳۶۱۳۲۸۶-۰۹

مدیر مسئول: سید حسین ساداتی نژاد

مدیر بازرگانی: فاطمه بصیرتی

مدیر فضای مجازی: سعید خالج امیرحسینی

طراح و صفحه آرایی: علی دشتی منفرد ، ، فرشاد مصاحبی محمدی ، حمید کلیایی

آدرس: کاشان-بلوار باهنر-کوی شهید متقی- پلاک ۵۴- مجتمع راه روشن

بازرگانی: ۰۹۱۳۶۱۳۲۸۶-۰۹

سرمدیر: محمد ادرسی

دبیر پژوهشی: مجتبی خندان

دبیر فرهنگی: محمد مهدی سعیدی

امور چاپ: چاپخانه ریحان

روابط عمومی: ۰۹۱۳۶۱۸-۰۹

کارگروه‌های زیرمجموعه شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و شورای‌عالی فضای مجازی در حدود مسائل اداری در صلاحیت دیوان عدالت اداری قرار می‌گیرد وی درباره روند رسیدگی دیوان عدالت اداری به آراه کمیسیون‌های شبه قضایی نیز گفت: در طرح مصوب مجلس شورای اسلامی پیش‌بینی شده که رسیدگی به آراه کمیسیون‌های شبه قضایی به صورت یک مرحله‌ای در شعب تجدیدنظر دیوان عدالت اداری انجام شود. مظفری موضوع جذب نیرو را از جمله موارد مهم پیش‌بینی‌شده در این قانون عنوان کرد و گفت: در طرح اصلاح قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، مجوز جذب نیرو از میان فارغ‌التحصیلان دوره دکتری رشته‌های حقوق عمومی، حقوق اداری و سایر رشته‌های مرتبط به دیوان عدالت اداری اعطا شده است. رئیس دیوان عدالت اداری با اشاره به اصل ۱۷۳ قانون اساسی، یادآور شد: دیوان عدالت اداری به منظور رسیدگی به شکایات، نظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأموران یا واحدا با آیین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آنها، زیر نظر رئیس قوه قضاییه تأسیس شده و صلاحیت‌های رسیدگی این دیوان طبق قانون تعیین شده است. مظفری با بیان اینکه اصلاح قانون دیوان عدالت اداری در مرحله تأیید نهایی است تأکید کرد: اگر ماموریت جدیدی به دیوان عدالت اداری محول شود با وجود همه کاستی‌ها و کمبودهایی که وجود دارد، این دیوان مانند بقیه موارد به وظایف خود عمل خواهد کرد.

عدالت اداری بر سر همه مجموعه‌ها قرار گیرد. مظفری با اشاره به برخی اصلاحات در قانون اظهارداشت: برای نظارت نام در همه بخش‌های آموزشی باید نظارت واحد و نظم حقوقی خاص حکمفرما باشد؛ از اینرو دانشگاه آزاد و سایر نهادهای آموزشی زیر چتر نظارتی دیوان عدالت اداری قرار خواهند گرفت تا اسلوب واحدی بر نظم حقوقی این نهادهای حاکم شود و رویه واحد نظارتی داشته باشند. وی یادآور شد: معمولاً از واحدهای آموزشی وزارت بهداشت، شکایات متعدی در دیوان عدالت اداری مطرح و رسیدگی می‌شود و سازوکار رسیدگی در دیوان عدالت اداری به عنوان یک مرجع قضایی، کاملاً تخصصی است و مجلس هم اصرار دارد که همه نهادهای آموزشی کشور تحت نظارت این مجموعه قضایی قرار گیرد. رئیس دیوان عدالت اداری یکی از موارد موجود در طرح اصلاح قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری را رانداذاری معاونت حقوق عمومی در این دیوان اعلام کرد و افزود: در این طرح پیش‌بینی شده است که مصوبات کارگروه‌های زیرمجموعه شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و شورای‌عالی فضای مجازی در حدود مسائل اداری در صلاحیت دیوان عدالت اداری قرار گیرد. پیرو اصلاح قانون دیوان عدالت اداری، مصوبات

سید حسین ساداتی نژاد ، مدیرمسئول روزنامه سراج:

آثار رسانه‌ای شکلاتی و زود گذر یا غذای اصلی و محوری برای مردم؟

ویتامین‌های گوناگون‌تر و متوازن‌تری را مصرف کنیم. برای اینکه زندگی سالم‌تری داشته باشیم، باید بدانیم چه چیزی را مصرف کنیم و باید خودمان به خودمان سروسامان بدهیم.

معاون پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش خبرداد:

شرکت بیش از چهار میلیون دانش آموز در مسابقات قرآن، عترت و نماز

برخط کشور برگزار شد.

معاون پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش عنوان کرد: از آنجایی که برخی از دانش آموزان به دلایلی از ثبت نام و شرکت در مسابقات جا ماندند براساس تقاضای آنان و مربیان، بازه زمانی دیگری را برای برگزاری آزمون مجدداً درنظر گرفتیم.

وی اعلام کرد: آزمون ویژه دانش آموزان جامانده از مسابقات قرآن، عترت و نماز در روزهای پایانی آذرماه برگزار می شود. همچنین مسابقات در سایر رشته ها نیز به صورت شفاهی برگزار می شود که تا هفته قرآن آغاز شده است و مدیران مدارس به پایان ماه آینده وظیفه دارند به صورت دریافت آثار در سامانه نورنیو یا به صورت حضوری این امر را برگزار و امتیاز دانش آموزان را در سامانه ثبت کنند.

فرعی نیستند بلکه اصلی و محوری هستند و آثار بلند مدت دارند. اگر بتوانیم در برخی از انجایی که شرکت کرده اند، وی با تأکید بر رویکرد تحولی در فعالیت های پرورشی گفت: یکی دیگر از تغییرات تحولی مسابقات سال جاری نسبت به گذشته، استفاده از محتوای مکمل کتب درسی برای مسابقات بوده است که در این زمینه سعی شده است در تمامی رشته های مسابقات و سایر فعالیت های قرآن، عترت و نماز در مدارس از درس و کتب مختلف پایه های تحصیلی بهره جسته و محتوای مسابقات و فعالیت ها را تنظیم و در اختیار دانش آموزان شرکت کننده قرار دهیم. براین اساس علاوه بر ارائه محتوای متنوع و تکمیلی دروس، اطلاعات افزوده‌ای و اختیار معلمین قرار می گیرد و دانش آموزان را نیز از تهیه و خرید کتب فوق برنامه یی‌نیاز می کند.

بازکراره در ادامه گفت: مرحله آموزشگاهی مسابقات در ۵ رشته به صورت سراسری، تستی و غیرحضوری برگزار شد که این رشته ها شامل است، حدود ۴ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر از دانش آموزان شرکت کننده و شرکت کرده اند. معاون پرورشی و فرهنگی با اعلام اینکه فرایند باقرزاده تصریح کرد: امسال نیز مانند سنوات گذشته مسابقات قرآن، عترت و نماز را البته با ایجاد تغییراتی برگزار کردیم؛ خاستگاه این تغییرات تحول خولاهی و تحول آفرینی در فعالیت ها بود. معاون پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش تأکید کرد: بزرگ کردن قاعده هرم مسابقات یعنی افزایش گستردگی شرکت در مرحله اول مسابقات برای ما اهمیت زیادی داشت که امسال این کار انجام شد و تعداد بسیار بیشتری در مسابقات شرکت کردندوی افزود: در سنوات گذشته آمارهای دقیقی از حضور دانش آموزان در مسابقات قرآن، عترت و نماز نداشتیم و آمارها و تقریبی و غیره اطلاعاتی ارائه ما بود؛ در صورت صحت صد در صدی آمار گذشته و مقایسه آن با تعداد کنونی متوجه می شویم که تعداد خیلی بیشتری در مرحله نخست یعنی مرحله آموزشگاهی مسابقات شرکت کرده اند. باقرزاده گفت: امسال برای اولین بار مسابقات از طریق سامانه «نورنیو» برگزار شد، یعنی از مرحله ثبت نام تا برگزاری در فضای مجازی بود. بدین ترتیب به صورت دقیق تعداد افراد شرکت کننده و رشته آنها برای ما قابل مشاهده است. حدود ۴ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر از دانش آموزان سراسر کشور تا کنون در مسابقات مرحله آموزشگاهی ثبت نام و شرکت کرده اند. معاون پرورشی و فرهنگی با اعلام اینکه فرایند

ناخوشایندی پدیدار می شود. احساس می‌کنیم شکلات در حفزه‌های دندنمان گیرکرده است و اگر بچه‌هایمان با ما باشند، آن‌ها بدقلقی می‌کنند و برای شکلات‌های بیشتر پرهانه‌گیری می‌کنند و اینجاست که باید نقش آدم متوازن را بازی کنیم و به آن‌ها بگوییم، این باعث می‌شود بتوانید شام که غذای اصلی است نه فرعی را بخورید.

بسیاری از مردم گمان می‌کنند که رسانه‌ها مانند یک فروشگاه شکلات فروشی هستند. پیام‌های رسانه‌ها وسوسه‌انگیز است و ما به خودمان اجازه می‌دهیم نمونه‌ای از آن‌ها را امتحان کنیم و اغلب از این تجربه خوششان می‌آید، اما، پس‌ازان، احساس‌های متفاوتی به مردم می‌دهند.

آن‌ها از ما می‌خواهند این شکلات‌ها را بچشیم و سپس وارد فروشگاه شویم و چیزی بخریم، ما وسوسه می‌شویم.

وقتی یکدانه دردهان می‌گذاریم، مزه خوبی می‌دهد و باعث می‌شود یکی دیگر هم بخوریم.

مایکی دوتای دیگر هم می‌خوریم و فکر می‌کنیم ضرری ندارد؛ اما، چند دقیقه بعد قندمان بالا می‌زند و سپس احساس می‌کنیم انگار داریم از حال می‌رویم.

همچنین، مزه شیرینی شکلات همچنان دردهان ما می‌ماند و پس از مدتی حالتی به مردم می‌دهند.

آیا تابه‌حال شده است که حس کنید باید در وقت خودتان کاری اساسی‌تر یا سودمندتر می‌کردید؟ زیرا که پیام‌ها در رسانه‌ها وسوسه‌انگیز است و شما به خودتان اجازه می‌دهید نمونه‌ای از آن‌ها را امتحان کنید و اغلب این تجربه را خوشایند می‌دانند؛ اما، پس‌ازان، احساس خوبی به دست نمی‌آورد. بسیاری از مردم طوری به آثار رسانه‌ها نگاه می‌کنند که انگار آن‌ها شکلات هستند و همین‌طور که در خیابان راه می‌روند، کسانی را می‌بینند که همه نوع شکلات را به‌رایگان به مردم می‌دهند.

آن‌ها از ما می‌خواهند این شکلات‌ها را بچشیم و سپس وارد فروشگاه شویم و چیزی بخریم، ما وسوسه می‌شویم. وقتی یکدانه دردهان می‌گذاریم، مزه خوبی می‌دهد و باعث می‌شود یکی دیگر هم بخوریم.

مایکی دوتای دیگر هم می‌خوریم و فکر می‌کنیم ضرری ندارد؛ اما، چند دقیقه بعد قندمان بالا می‌زند و سپس احساس می‌کنیم انگار داریم از حال می‌رویم.

همچنین، مزه شیرینی شکلات همچنان دردهان ما می‌ماند و پس از مدتی حالتی به مردم می‌دهند.

اهلبیت(ع) است، به درگاه پروردگار عرض می‌کنند: «پروردگارا تو مرا فاطمه نام نهادی (و وعده دادی که) به‌وسیله من، هر کسی که من و ذرّیّهام را دوست دارد از آتش دوزخ جدا کنی، همانا وعده تو حق است»، در این هنگام خداوند متعال می‌فرماید: «ای فاطمه راست می‌گویی، من تو را فاطمه نام نهاده‌ام و وعده داده‌ام که هر کسی که محبّت و ولایت تو و فرزندان‌ت را داشته باشد از آتش جهنم جدایش کنم.» (۴)

البته که رحمت الهی در نهایت کار، گناهکاران امت پیامبر(ص) را نجات خواهد داد و بی‌شک حضرت فاطمه(س) دری از درهای رحمت الهی هستند که خداوند به‌خاطر شفاعت ایشان می‌بخشد و چنین مطلبی از طرف خداوند کاملاً منطقی

و حکیمانه است؛ چرا که اولیای الهی که عمرشان را به اطاعت الهی سپری کرده‌اند شایسته تکریم و احترام هستند و اجابت دعای ایشان تکریم منزلت و مقام اهل‌بیت(ع) است و باید دانست شفاعت نسبت به برخی گناهکاران امت قبل از ورود به جهنم و جهنمی شدن است و نسبت به برخی دیگر بعد از جهنمی شدن است و روایت فوق ممکن است اشاره به گناهکارانی داشته باشد که به‌خاطر محبت صدیقه طاهره(س) و اهل‌بیت(ع) قبل از ورود به جهنم نجات خواهند یافت.

هرچند که شفاعت شامل حال همه نمی‌شود و دارای شرایطی است؛ اما به هر حال، شفاعت حقیقتی است که نجات‌دهنده شیعیان و محبان اهل‌بیت علیهم‌السلام خواهد بود. بنابراین باید قدر محبت حضرت فاطمه زهرا(س) را دانست و این دوست‌داشتن را در عمل و احترام به ایشان نشان داد. «زهرا به دوستانش قول بهشت داده است بر روی گفته خوش او یا نمی‌گذارد ما و فسرده حالی مولا نمی‌پسندد مستکین و دست خالی مولا نمی‌گذارد از بس گناهکاریم ما مستحق تاریم باید که سوخت ما را؛ زهرا نمی‌گذارد

و افزود: هفته قرآن، عترت و نماز همچنین فرصتی برای تبلیغ و ترویج فعالیت های قرآنی است که با زحمات همکاران در مدارس این اتفاقات رقم می خورد.

تجول در برگزاری مسابقات قرآن، عترت و نماز

علی کردانی

عضو تحریریه نویسندگان حوزوی